

# GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXIII.

Nr. 205.

Brașov, Vineri-Sâmbătă 16 (29) Septembrie.

1900.

## Sășii, Șvabii și foile germane.

Lupta, ce o pîrtă Sașii ardeleni în cestiunea numelor comunelor și localităților și în contra intențiunii de a-le maghiarisa cu ajutorul noii legi, căreia i-a dat ființă șovinismul din era lui Banffy, a atras și atențiunea lumii germane din Austria ca și a celei din Germania.

În Austria puțin s'au interesat până acuma Germanii de-acolo de sôrtea fraților lor prigoniți de regimul maghiar. Numai de câțiva ani încôce, de când a luat avânt mișcarea națională germană și de când partidul național german jocă un rol important în sinul Germanilor austriaci, organele de publicitate ale acestuia au început să ia în apărare cauza germanismului în statul vecin și în deosebi cauza Sașilor din Transilvania. Aceste organe pledază acuma și în favorul atitudinii, ce au luat-o Sașii ardeleni și în parte și Șvabii din Bănat față cu legea nouă maghiară despre numele localităților.

Una din aceste fo accentuând, că lozina tuturor Maghiarilor neaoși și neneaoși este „more germanismului“, țice, că acest strigăt de răsuflare e un strigăt de ră. Temerea, că visul lor iluzoriu despre un „stat unitar național“ nu îl vor vedea destul de curînd cu ochi, a făcut, țice amintitul țiar, ca șovinistii din era lui Banffy să creeze egea privitoare la numele localităților, care nu este decât un atac, contra dreptului ginților, al existenței germanismului în Ungaria. Doi ani a fost pauză și acum érašî se pune la lucrare planul de maghiarizare a echilor nume istorice ale orașelor fîdate de Germanii etc. Naționaliștii germani din Austria impinteneză pe Sași și îndeosebi pe Șvabii din Bănat să-și apere numele germane

În ce privește presa din Ger-

mania, numai foile uniunii pan-germane, „Alldeutscher Verband“, se ocupă de aceste lupte ale Germanilor din statul ungar. Partea cea mare covîrșitoare a pressei germane continuă însă și ađi, de a-o ignora séu a trece cu indiferență peste durerile și plîngerile conaționalilor, cari sunt amenințați aici de a-și pierde existența națională. Totuși s'au aflat și între aceste unele foi, cari au luat cel puțin notiță despre decisiunile reprezentanțelor comunale dela Brașov și Sibiu. Un țiar din capitala Bavariei face și un comentariu la decisiunea comunei Brașov țicînd între altele, că ministerul Szell vîdîndu-se silit (?), prin agitațiunea șovinistilor de coloré banffyistă și de alte colorî irrudite, se ia în serios executarea legii din cestiune, va avé să întîmpine multe greutăți. Ce decisiune va lua d-l Szell, după-ce va avé părerile reprezentanțelor orașenesci, pe cari legea le privește ca factorii cei mai importanți la stabilirea numelui oficial? Decă va urmări numai scopuri practice și va voi sé aducă la valóre în mod cinstit dreptul istoric, atunci va trebui de pildă în cazul cu Brașovul, să se decidă pentru numele oficial „Kronstadt“; în cas contrar va produce o adencă amărăciune în poporațiunea germană, care nu pôte fi spre folosul Ungariei. Și acesta mai ales pentru-că nemulțămirea între Germanii „li face pe aceștia să se alieze cu poporațiunea română, care crește și se înmulțește puternic, și acesta ar trebui să se ia în deosebită considerație de cercurile guvernamentale unguresci.“

Este o aparițiune fôrte semnificativă pentru creșterea mișcării naționale în sinul Germanilor de dincoce de Laita, că și între Șvabii din Bănat se manifesté tot mai mult și cuprinde tot mai mult teren naționalismul german. Dovadă pentru

acesta este atitudinea Șvabilor din Biserica-Albă. În cestiunea rebotezării numelui comunelor.

Cu o covîrșitoare majoritate, sprijiniți și de membrii români ai reprezentanței, locuitorii șvabi din Biserica-Albă au decis la rîndul lor, ca numele oficial al orașului să fiă „Ungarisch Weisskirchen“. Astfela alăturat și Șvabii din Bănat la decisiunile, ce le-au luat orașele din Transilvania: Brașovul, Sibiuul, Bistrița, Sebeșul-săseșc, Mediașul și Sighișoara.

Deși reprezentanțele comunele și în multe locuri chiar și cele comitatense se vor pronunța pentru numele istorice ale orașelor, este de prevîdit, care va fi decisiunea finală a ministrului de interne.

În tot casul însă atitudinea decisa a acestor reprezentanțe va contribui a deschide ochii lumii dinafară asupra adevăratelor tendințe destructive ale șovinismului maghiar dominant.

## „Paralele“ archișoviniste.

Vestitul cronicar al lui Banffy, odinioară colaborator alături cu faimosul Jeszenszky al și mai faimosul „Sectii“, se îndeletnicește mereu cu tratarea cestiunii macedonene în organul guvernamental „Bud. Hirlap“.

Seim, că acest pretins istoric maghiar și „cunosător aprofundat“ al raporturilor române, a publicat în numita fôie ungurescă doi articuli asupra cestiunii macedonene și a riscat îndrăsnéța aserțiune, că nu Bulgaria, ci România a aruncat tăciunele revoluțiunii în Macedonia, și în conflictul româno-bulgar a luat pe față partea Bulgariei.

În Nr. dela 27 Sept. al lui „B. Hirlap“ el publică érašî un articol intitulat „Paralele“, în care se ocupă tot cu cestiunea macedonă.

Chiar la început spune, că Macedonia este a Sultanului și că vatémă dreptul

internațional atât România, cât și Bulgaria amestecându-se în afacerile macedonene. Dér „România n'are drept de a-se amesteca nici chiar atunci, când e clar și dovedit, că Bulgaria sprijinesce oficial séu oficios comitetul macedonean“. Lucrul ar sta cu totul altfel, decă pe teritoriul Bulgariei ar opera un comitet, care ar voi sé provôce disordine în Dobrogea și guvernul bulgar ar sprijini acest comitet. Jancso sta sé parieze pe pinteni și pe calpac, că nici Bulgarii, nici comitetul revoluționar din Sofia nu jertfesc o lăscăe pentru scopuri irredentiste în Dobrogea, ei nu subvenționează nici măcar e școlă, „cum a făcut la noi guvernul și Liga culturală română ani de-a rîndul“.

Jancso „aprețiează“ apoi situațiunea și din punct de vedere etnic și se întrebă, decă are România motiv de „a turbura pacea și liniștea în Macedonia“ rezimându-se pe-o populație română numărôsă? Aici se provôcă la Weigand, care stabilește numărul Românilor macedoneni la 150,000 (!) și care susține, că elementul român macedonean scade vîdînd cu ochii și va ajunge sôrtea Românilor din Istria, cari pot fi considerați ađi de perduți.

Cu toate acestea — continuă Jancso — „cestiunea macedo-română este viu susținută și asupra însemnătății ei își dau silința (Români) a mistifica diplomația și opiniunea publică europeană“. Jancso află, că România o face acesta numai pentru-ca venind odată rîndul la un aranjament în Balcani, „drept recompensă pentru pretinsele interese macedonene să dobîndésoă o împingere a granițelor ei sudice dobrogene spre vest, în *paguba Bulgariei*“....

Spune mai departe, cum guvernul român a soit sé exploateze asasinarea lui Mihăileanu în detrimentul Bulgariei, pe care a pus-o în față alternativei: séu va desființa comitetul macedonean séu la cas contrar se va espune bănelui, că vré sé restôrne *status quo* în Balcani. Apoi adaugé: „Ôre în ce pozițiune ar fi ajuns la 1894 nu numai guvernul român, dér însu-și Regele Carol, decă guvernul unguresc, punendu-i pistolul în piept, ar fi pretins sé disolve Liga culturală,

## FOILETONUL „GA. TRANS“.

(16)

## Antropomorfism și anantropomorfism în limba română.

(Urmare.)

**Crestet** (lat. clas. *verve*) își are fără îndoială ca basă etimologic pe lat. *crista* (créstă) prefăcut prin etimologizare populară în crestet, ca și când ar deriva dela verbul crestec (compară umbrumblet, mugesc-muguet etc.), deore-ce dpă concepțiunea poporului creșterea comului se manifestă în înălțare, în punctul ei mai înalt al corpului, în vârful capului.

**Melcii ochilor** se nûesc orbitale (lat. *orbita* dela *orbis*, cerc), adică cavitatea, în care e așezat ochiul.

**Gură** (lat. clas. *os*), e ientit cu lat. *gula* (gâtlegiul).

**Falcă**, pl. făloile, (coresunđînd la-linescului *maxilla*, din care ni am făcut mîșea) după etimologia sa nte decăt la-linescului *falx*, accus. *falce(m)*, se-re, cósă, și

de fapt făloile au aspectul unei părechî de seceri, cari taie, macină mîncarea.

Forma etimologică directă din lat. *falx* este *falce*, conservată isolat ca măsură de suprafață (3 pogóne). Transițiunea de sens a latinescului *falx*, secere, cósă, pentru-ca sé devină românescul *falce*, își are analogii și în alte numiri populare de suprafață. *Falce* a indicat la început fără îndoială numai teritoriul, ce se putea *cosi* séu *secera* într'o ții, întocmai precum latinescul *iugerum* (românesc *jugăr*), ca estensiune cam de mărimea pogonului românesc, indica suprafața de pământ, ce se putea ara într'o ții, cu un *jug* (ingum), așa-đeră cu o părechie de boi, v. Plin. XVIII, 9: *iugerum* vocabatur, quod uno iugo boum in die exarari posset., comp. Varro I, 10; Colum V, 1. Pogon identic ca etimologie cu slavicele pogon, paleoslav. pogonŭ, pogoni, persecutio, expeditio; rus. pogonŭ, alungare, gónă), și avînd aceeași trupină ca și gónă, gonesc, is-gonesc, pri-gonesc etc. nu indică după sensul séu fundamental decăt teritoriul, ce se pôte ara cu un jug într'o gónă, muncă de-o ții, întocmai precum latinescul *actus*, tot o măsură de suprafață, (120 picioare romane) nu indica

decăt distanța, ce o pot percurge boii cu plugul într'o gónă séu lovitură de biciul (*actus* dela agere, a goni, a mîna).

**Cerul gurei** se numește boltitura gurei (lat. *palatum*). Să se compare ital. *il cielo della bocca*, span. *el cielo de la boca*.

**Omușorul**<sup>1)</sup>, numit și *limburuș* este bucățica de carne, ce atîrnă la intrarea gâtlegiului. Sinonim cu ambele acestea este *împărătus*, format din lat. *palatum* prin etimologizare populară după analogia substantivului împărat. Din lat. *palatum* a trebuit se rezulte românescul „părat“, formă, care de fapt a și existat în vechia limbă românescă, ceea ce reese din faptul, că în vechile documente românesco întîlnim forma *părat*<sup>2)</sup> în loc de împărat (lat. *imperator*). Confundându-se părat (*palatum*) cu împărat, întru cât împărat a fost considerat ca o compozițiune din *in* și *părat*, cele 2 forme au ajuns sé se întrebuițeze una pentru

<sup>1)</sup> Se țice și *omșor* și prin etimologizare populară *oușor*. Amîndoué formele se aud în Brașov.

<sup>2)</sup> N. Iorga citează (în Anal. Acc. Rom. S. II T. XX, pag. 455) după colecțiunea lui Hurmuzachi (III pag. 322) pasagiul următor dintr'un vechi document: „ce-au trimes Bătăr Andreiuș la părătul turcesc pântru pace“.

alta: în loc de împărat s'a țis părat, érfîn loc de „păratul“ gurei s'a țis împărat, și în formă diminutivală: *împărătus*.

**Timplă**, pl. tîmple, partea laterală a capului între ochi și urechie e în de obște identificat cu forma clasică latină: *tempora*, sing. *tempus*. În limba latină *tempus*, pl. *tempora*, are și sensul de tîmple și sensul de timp. Din lat. *tempus* a rezultat românescul *tîmp*, érfîn din pl. *tempora* a rezultat *tîmpuri* (vechiu: *tîmpure*). Din *tempora* decî n'a putut sé rezulté direct și tîmple séu tîmplă. Tîmpla românescă presupune necondiționat un prototip latin „*templum*“.

Limba românescă mai dispune încă de-un homonim: *tîmplă*, indicînd frontul interior al bisericii împodobit cu icóne, iconostasul la altar. Tîmplă în sensul acesta e fără îndoială identic cu lat. *templum*<sup>1)</sup>, resp. *templum*.

<sup>1)</sup> Sensul lui *templum* deja în l. lat. fluctuă. Sensul fundamental al cuvîntului este: loc, spaț țiat, despărțit, determinat (dela trupina *tem*, țaiu). La Romani *templum* indica în primul rînd spațul determinat în aer, în cadrele cărui își ține augurul observațiunile sale, auspiciile: *Templum dicitur locus manu auguris designatus, post quem factum illico captantur auspicia* Serv. Verg.





publică următorul comunicat: Unele diare au vorbit de o vîndare de arme făcută de ministerul de război și întrăbă, care este adevărul în această privință. Răspundem următoarele: Materialul de arme model 1879 Martini Henry se găsește deklasat și inutil păstrat la Arsenal, pe când alte nevoi de arme, obuziere și munițiuni de tot felul au foarte simțite. S'a găsit der avantajos se vinde aceste arme și munițiunile lor, cari în cas de război ar fi foarte greu întrebuințate, față de armele nouă ce posedăm deja, în număr suficient superior celor arătate de „Adevărul“ și față de armele ce au Statele vecine. Capitalul provenit din vîndarea acestor arme, va fi exclusiv întrebuințat la cumpărarea imediată a armelor, ce ne lipsesc. Vîndarea a fost făcută în condițiuni foarte favorabile. Pe când în alte țări armele deklasate au fost vîndute cu 5 și 7 lei, noi le vindem pe 20 de lei una și 20 lei mii de cartușe. *Clauza stipulată, ca aceste arme se nu sînt vîndute la vecini, pōte fi lesne supravegheată și vîndarea oprită imediat în dauna cumpărătorilor, cum s'ar afla de violarea clauzei.*

Ex-regele Milan a trecut alaltăeri prin Verciorova spre București cu trenul fulger. Milan călătorește sub numele de conte de Tacova.

Societatea de lectură „Andrei Șa-pna“ a clericilor din Sibiu s'a constituit în ședința ținută în 8 (21) Sept. sub președinia d-lui director seminarial Dr. Eusebiu R. Roșu în modul următor: Președinte Dr. Petru Șpan prof. sem.; vice-președinte Seb. Stanca cl. c. III; Archivar și not. al com. II. Gontia cl. c. III; Notar al soc. Alex. Popa cl. c. I; Cassar G. Lărgean cl. c. II; Controlor D. Purece cl. c. I; Bibliot. G. Tulbure cl. c. II; Vice-bibliot. I. Pascu ped. c. I; Redactor al fōiei „Musa“ I. Oțoiu cl. c. III; Econom D. Marcu ped. c. III. — În comisiunea literară au fost aleși: Ar. Mețian și I. Silaghi cl. c. III; A. Nistor și I. Romanos cl. c. II; N. Șoneriș și V. Șpan cl. c. I; V. Micudă și A. Moșoiu ped. c. III; V. Cranga ped. c. II.

Păcură aflată în Ungaria. Societatea pe acții pentru exploatarea de oleu mineral, fundată de rafineria de oleuri minerale fișmană, care s'a ocupat cu săpătură în Ungaria, a dat în Comarnic (comitatul Sáros) la o adâncime de 550 metri de păcură. Punctul se vede a fi fost favorabil ales. Se crede, că în adâncimi mai mari se va da de cantități mari de păcură și că astfel se va dovedi, că Carpații și dincoace de granița galițiană conține oleu mineral brut la adâncimi mai mari ca acolo.

Șahul Persiei la Budapesta. „La vînzul de gală dat alaltăeri în onōrea sa, Șahul a ridicat un toast pentru monarhul nostru, esprimând recunoștința sa pentru ospitalitatea, ce i-a acordat Majestatea Sa. — Arhiducele Iosif a închinat pentru Șah și a esprimat, în numele împăratului Francisc Iosif, bucuria Majestății Sale pentru satisfacțiunea pricinuită Șahului în timpul șederii sale în Austro-Ungaria. — După vizita sa la Constantinopol, Șahul se va întorce la Budapesta, unde va petrece două zile. El se va duce apoi în Rusia.

Soldați bulgari hoți. Mai mulți soldați bulgari au trecut într'un mic ostrov al statului român, de lângă Giurgiu, și au furat o mare cantitate de nule. Faptul a fost denunțat autorităților în drept.

Viile din jurul Iașului. Ambii inspectorii viticoli ai regiunii Iași, M. Vioru și Ștefan, șeful pepinierei Vișan și Chiriac Gîrgoriu, dela pepinierea Cotnari, au constat 48 de vii grav filoxerate, în podgoriile Tomești și Goruni. Se dice, că filoxera era dată de mai mult timp, cel puțin din anul trecut.

Din Basua i-se scrie lui „Sieb. D. Tageblatt“, că Luni în 10 Septembrie înainte de ameli a ars în sat (Strada morii) șese case acoperite cu paie de ale locuitorilor români, precum și două șuri. Tōtă populațiunea satului Sași și Români, bărbați și femei au sîrit într'ajutor și cu aju-

torul bunelor pompe de apă ale comunei, precum și a pompierilor veniți din satele vecine, a suocess a localiza focul. 13 zile mai tîrziu erăși a sunat alarmă clopotele. De astă-dată au ars șapte colibe de paie ale coloniei țigănesci. Și de astă-dată a suocess a-se impedece lățirea focului, dăr 13 familii sêrace au rămas fără de adăpost.

Căștiguri. La ultima tragere a loteriei de clasă s'au făcut între altele următoarele căștiguri: losul Nr. 65,170 a căștigat 10,000 corōne, er losurile cu nr-ii 67,827; 56,154 și 93,369 au căștigat câte 500 corōne. Tōte aceste losuri au fost vîndute de firma locală Iacob L. Adler și fratele la cumpărătorii din loc.

O fugă romantică s'a întemplat deunăđi din insulele Ponza, cunoscuta coloniă pentru delicenți. Cei condamnați se stea în insulele Ponza, pot să lucreze unde potese înlăuntru unei întinderi încunjurate de zăbrele. Acostă libertate a întrebuințat'o anarhistul Moreschi pentru a-și confecționa o cutiă în formă de cocoșug, în care a făcut mai multe găuri și pe care a tapetat'o bine cu paie. În cutiă a pus ciocan și clește și a scris d'asupra ei: *Băgați de sēmă! Fragile.* În acostă cutiă Moreschi a pus sê-l închidă un tovarăș Mazzella, care cu nutra cea mai liniștită din lume s'a urcat cu ciudata marfă într'un vapor, care trebuia să plece din portul Ponza spre Neapole. Tocmai a doua și autoritățile coloniei descoperă fuga celor doi aventurierii. Se telegrafă la Neapole și un polițist descoperă cutia bânuită tocmai când trebuia transportată pe bordul unui vapor cu destinațiă spre Marsilia. Cutia fū deschisă și spre mirarea tuturor, eși din ea fugarul Moreschi. Ambii fugari fură puși în lanțuri și plecară înapoi la reședința lor de mai înainte.

### Incurcăturile în China.

În China sunt în pregătire lucruri mari. Scirile telegrafice din urmă pun în vedere un mare război, la care din partea puterilor europene s'a angajat mai ales Germania.

Mareșalul Waldersee, comandantul suprem al trupelor internaționale, a sosit alaltăeri în Taku. O telegramă a lui „Morning Post“ anunță, că îndată-ce Waldersee va păși pe teritoriul turburărilor va da un ultimatum pretinđend, ca cînd dîntre conducătorii rezistenței desfășurate în contra străinilor, sê fiă estradați imediat de Chinesii. Dēcă pretensiunea acosta nu va fi împlinită, se va declara război și Waldersee va începe campania.

Scirea acosta, așa cum o predă fōia engleză, se desminte din Berlin, dăr cu tōte acestea războiul e în ajun de a-se începe formal.

Intr'aceea se adevăresece, că Chinesii sunt decisi a continua pe tōtă linia lupta în contra puterilor străine. Principele Tuan, noul președinte al Ciung-li-jamenului, a dat un edict cătră toți funcționarii, în care dice, că cei cari nu vor fi pe partea mandeuanilor vor fi decapitați ca trădători, familiile lor vor fi stirpitate și mormintele străbunilor lor pustiite.

Încât privește atitudinea puterilor față de propunerea germană, se anunță, că Anglia a primit în principiu propunerea, dăr ea dorește, ca negocierile de pace să nu se întreprindă. Franța și Rusia, spune o telegramă din Berlin, au declarat, că se învoesc ca ambasadorii din Peking să fiă provocați a numi pe criminalii principali, dăr nu aprobă pretensiunea de a fi estradați.

Până acum numai puterile din tripla alianță au primit necondiționat propunerea Germaniei.

Pressea germană e foarte amărîtă, că celelalte puteri nu s'au declarat deplin favorabil. „Kreuzzeitung“ amenință dicēnd, că Germania va lua mēsuri de represalii în contra Chinei, indiferent fiind pentru ea, dēcă celelalte puteri se învoesc ori nu.

NECROLOG. Andrei Frank, fost farmacist în București, unde era membru al consiliului de igienă și al mai multor societăți, a răposat alaltăeri în Brașov în etate de 86 ani. Inmormēntarea se va face ađi. Il jălesc fiit: Adolf Frank dr. în medicină, Iosephina Dietrich, Emilia Constantinidis și ved. Wittstock născ. Frank.

### ULTIME SCIRI.

Haga, 27 Septemvrie. Cuirasatul „Gelderland“ va pleca din Aden la Lourenzo-Marquēz pentru a aduce pe președintele Krüger în Europa.

Lourenzo-Marquēs, 27 Septemvrie. Numeroși Olandesi, Germani și Buri au plecat ađi cu vaporul german „Herzog“ spre Europa. Vaporul duce și mulți drugii de aur.

Paris, 27 Septemvrie. Din Canton se comunică, că prădarea și incendiarea misiunilor străine continuă în Kuang. Trei mii de creștini sunt fără adăpost.

Londra, 27 Septemvrie. „Times“ află, că Waldersee va adresa un ultimatum guvernului chinez.

### DE ÎNTRĂBĂRI.

Biblioteca statului din Babylon. O descoperire de mare însemnătate istorică s'a făcut de cătră expedițiă științifică a universității din Pennsylvania pe câmpul ruinelor dela Nippur, unde odinioară au fost Iudeii în prinsōre babilonică. S'a aflat adevărat biblioteca națională în templul Bel, care a fost dărîmat la 2280 înainte de Christos de cătră Elamii. După cum afirmă conducătorul acelei expedițiuni pentru săpături, profesorul Hilprecht, în timp de trei luni s'au aflat 17,200 table cu scrisōre cuneiformă de conținut istoric și științific. Aceste table tratēză despre mitologiă, matematică și alte ramuri ale științei. Tablele sunt rezimate de pāretele bibliotecii pe nișe pedestale. După cum au înaintat până acum lucrările, se dice, că sunt de lipsă cinci ani până va fi desgropat întreg templul. Se crede, că din acele table se va afla și istoria cea mai antică a Babilonului. Cercetările bibliotecii s'au sistat, pentru a se desgropa zidurile Nippurului. La o adâncime de 70 de urme s'a dat de un zid vechi de pe timpul regelui Sargon (3800 înainte de Christos). S'au aflat cu ocaziunea săpăturilor diferite arme și alte obiecte antice. Tot acolo au mai dat și peste un palat, al cărui front e de 600 de urme. Se susține a fi fost reședința vechilor regi-preoți. Și aici s'au aflat multe table de lut și statue din perioada cea mai vechiă.

Un apel al Boxerilor. Dilele acestea locotenentul de Schöler cu ocaziunea unei patrolări între Kiao-Ciau și Kanmi, în provincia Shantung, a aflat un apel al Boxerilor, care după traducerea misiunii catolice din Tsingtan este de următorul cuprins: Lu-ohia-miau 28 Iulie 1900. Membrii societății șesce ai Boxerilor sunt de fapt omeni nobili, cari apără imperiul și dau poporului libertatea; sunt omeni de minune, cari stirpesc pe străini (oi) și pe miei (cei ce s'au aliat la străini) și extermină. Dracii străini însă, ac-ști draoi de al doilea rang, posed în șiret-nia lor multe contra-mijloce pentru a frânge vrăjitoria. Astfel se află de aceea, cari întepă pe om în cap, în urma căreia după 7 zile ei trebuie să mōră. În partea sud-estică mai mult ca o sută de persoane au fost întepate în modul acesta. Trebuie ca în tot locul să ne păzim de acei întepători. Dēcă va fi prins undeva vre-unul din ei, atunci trebuie cercetat și întrebant cu de-amănuntul. Peste tot trebuie îngrijit, ca să nu soape, oi să stea sub paza bună. Acești draoi străini vin la noi și cu deosebire și-au pus ochii pe draguțele nōstre femei, de aceea și femeile se se paze-că de acești draoi și să-i începe pe toți în marea. Străinii voesc să ne umple țera nōstră frumoșă cu trenuri și mine, prin ceea-ce s'ar conturba mormin-

tele părinților nōstri. Mōrte tuturor străinilor!“

Aurul din Franca. Jurnalele franceze din Paris spun, că Franca dispune actualmente de cea mai mare cantitate de aur din Europa. Rezervele sale de acest metal se urcă la 4.810 milioane de franci. Din acostă sumă jumătate este în lăđile private, er cealaltă jumătate în ale Băncei. Acostă a doua jumătate este egală cu suma de aur ce o posedă, la un loc, băncile engleze, germane, spaniole, olandese și italiene, ba încă le covârșesece cu 4.000.000. Juan dela Orsay a calculat, că de ai numera acești bani — câte două monede de aur pe secundă și-ar trebui ca să numeri 4 ani, trei luni și 15 zile. Puse una peste alta aceste monede ar face o columnă de 146,565 de metri înălțime. Greutatea ei ar fi egală cu de 12 ori 30.000 de kilograme. Aședate una lângă alta ar face o diră de aur de 2.370 kilometri; ca să facă jurul unei asemenea dire, un tren ar pune 39 de ore și jumătate, mergēnd cu o repiditate de 60 kilometri pe oră. În tōtă Europa ar fi, se dice, aur în sumă de opt mii; trei sute opt-șeci milioane franci.

Sultanul păcălit. În foile engleze se vorbește despre o păcălitoră, ce se dice, că s'ar fi făcut de cătră un individ necunoscut din Barcelona cu Sultanul Abdul Hamid din Constantinopol. Lucrul se dice, că s'a petrecut astfel: Un necunoscut a înșoițat prin telegraf guvernul turcesc, că un complice al asasinului Bresoi înșoițat de mai mulți anarhiști au plecat cu vaporul la Constantinopol să omōre pe Sultatul. Șiretul necunoscut a mai adaus în telegramă, că la cas, dēcă guvernul iar trimite lui spese de călătōria 4500 franci, el va pleca în Constantinopol și va prinde pe anarhiști. În urma acestei telegrame încă în aceeași și ambasadorul Turciei din Barcelona a primit avis, că la ordinul Sultanului — numai dēcă să plătescă respectivului suma cerută și să-i promită, că la sosirea lui la Constantinopol va primi încă 20.000 franci. Marele dușman al anarhiștilor fusē s'a mulțamit cu banii primiți, perđēndu-și urma din Barcelona.

Tren electric peste canalul La-Manche. „New-York Herald“ publică un mare plan, ce se dice, că va fi pus în lucrare. E vorba, ca să se construēscă un tren electric aerian peste canalul La-Manche, care în timp de un pătrar de oră se comunice între Dover și Calais. Autorul planului e contele Pompeo Pieri, care deja de mai mulți ani se ocupă cu acest plan în tovarășire cu un număr mare de ingineri franceși. Descrierea planului e următoarea: Pe ambii țermuri ai canalului se ridică câte un pedestal de fer, cari sunt legate la oaltă cu sirme grōse de oțel. Aceste sirme servesc ca șine pentru trenul electric. Un electro motor, în timp de 15 minute sbōră cu trenul dela un țerm la celalalt. Ca persoanele sēu mărfurile să nu impedece accelerațiunea trenului, decoperișul fiă-cărui vagon este întepenit un balon, care prin forța lui de a ridica în sus, contrabalansēză greutatea vagonului. Vagōnele vor fi din aluminiu și tōte cu balōne, așa că la cas, când s'ar rēsturna în apă ele se nu se onfaude. Urzarea în vagōne se face cu balonul. Autorul invențiunei a declarat unui colaborator dela „New-York Herald“, că planul este pe deplin suocess. Se crede însă ca sigur, că pe timp furtunos trenul nu va putē comunica, deōre-ce balōnele ar rupe și duce cu sine totul.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Măsur.

Cancelaria advocațională

a avocatului

Dr. Julius Orendi

e în Strada Porții Nr. 26.

**Dela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov, se pot procura următoarele cărți:**

**Scrieri școlare.**

*Istoria pedagogiei* de V. Gr. Borogovan O carte nouă și de mare interes pentru toți bărbații de școală. Prețul 1 fl. 50 cr. (cu posta 1 fl. 60 cr.)

*Istoria Biblică* pentru folosul școlilor poporali din dieceasa Gherlei. (Cu permisiunea superiorilor). Tipărită în 1898, Partea I (Testamentul vechi) costă 25 cr., 2-a parte II (Testamentul nou) 20 cr. plus câte 3 cr. porto de fiă-care.

*Cântul în școala populară* de Iuliu Pop, învățator în Năsăud. Teoria, praxă și cântări. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Prețul 30 cr. (cu posta 33 cr.)

*Manual catehetic* pentru primii ani școlastici, ca îndreptar pentru cateheți, învățători și părinți, prelucrat de Basiliu Pașiu, profesor la seminarul din Blășiu. Prețul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

*„Învățătura creștină”* sau *Catechismul mare* pentru tinerimea greco-cath. Edițiunea III. (1898). Cu binecuvântarea episcopului de odinioară al Gherlei, Ioan Alexi. Noua edițiune a apărut cu îmbunătățiri și e tipărită cu ortografia cu semne. Conține 284 pag., format 8°, e legată solid și costă 80 cr. (cu posta 90 cr.)

*Gramatica limbii române*, pentru școlile inferioare, prelucrată după sistemul fonetismului modern, de Ioan Pașiu. Partea I. Etimologia. Edițiunea II. Prețul 50 bani.

**Cărți de rugăciuni și predicii.**

*Anghira Mântuirii*, cărțica de rugăciuni și de cântări pentru mângăierea sufletescă. Ediț. IV corectată. Gherla. Prețul unui es. în părăți tari colorați . . . 35 cr. (+ 5 cr. porto.)

*Mărgăritarul Sufletului*, carte de rugăciuni și cântări, întocmită pentru toate trebuințele vieții. Edițiunea IV. Gherla. Conține peste 334 pag. Legată costă 50 cr. (+ 5 cr. porto.)

*Micul mărgăritar sufletesc*, cărțica de rugăciuni și cântări, întocmită mai ales pentru copii mai marișori. Legată costă 22 cr. (+ 3 cr. porto.)

*Carte de rugăciuni, cereri și laude* întru onoarea Precurarei Feciore Maria, pentru folosul și mângăierea sufletelor. Prețul legat 20 cr. (+ 3 cr. porto.)

*Predicii pe toate Duminicile și sârbătorile de peste an*, Vul. I. de Em. Eloff-terescu, cunoscut atât de bine în cercurile românești din numărusele sale scrieri. Are 250 pag. Prețul (4 lei) . . . 1 fl. 50 cr.

De același autor a apărut Vol. II. cu *„Predicii ocașionale și funebrale”*, care se estinde pe 220 pag. și conține predicii multe pentru cununii, și diferite ocașii (la sântirea de biserică, la instalări de parochii, la prezentarea pentru prima-ora a preotului în parochii etc. et.) Peț. 1 fl. 70 cr.

*Cuvântări bisericesti pe sârbătorile de peste an*, scrise de Prepositul capitular Ioan Pașiu. Pe lângă predicii, se mai află în text câte-o instructivă notiță istorică privitoare la însemnătatea diferitelor sârbători. Conține vre-o 400 pag. Prețul (în loc de 2 fl.) prin postă . . . 1 fl. 60 cr.

*Cuvântări funebrale și tertăciuni pentru diferite casuri de mörte*, întocmite de Ioan Pașiu. Conțin vre-o 400 pag. Prețul 1 fl. 50 cr. (prin postă 1 fl. 60 cr.)

*Predie pentru Duminicile de peste an*, ompuse după catechismul lui Decharbe, de V. Christe. Conține predicii dela Dumineca XI după Rosalii până la Dumineca Vameșului. Prețul 80 cr. (prin postă 85 cr.)

*Predicii pentru Dumineci* de Iustin Popșu, învățatul scriitor bisericesc, marele orator și bunul Român de odinioară. Format mare de 500 pag. Prețul 2 fl. 20 cr. (prin postă recomandat 2 fl. 35 cr.)

*„Carte de Rugăciuni, cereri și laude”* spre folosul și mângăierea sufletelor creștinesci. Conține 201 pag.

Prețul: legat simplu . . . . . 80 b.  
„ leg. în pânză . . . . . 1 cor. 60 b.  
„ „ în piele și aurit 3 cor. 20 b.  
„ „ în catifea cu copcii și cu cruce 7 cor. — b.

*„Pomenirea Prea on. brău. al Preasântei de Dumneșen născătoare, scoasă din antologion său mineit și tipărită cu litere”*. Pag. 16. Prețul 20 bani.

**Cărți cu prețuri reduse.**

Atragem atențiunea cetitorilor asupra cărților de mai jos, cari se vënd cu prețuri reduse, ba chiar numai pe jumătate, de cum s'au vëndut până acum.

1) *Lascar Viorescu, O icônă a Moldovei din 1851 de Wilhelm de Kotzebue*. E cunoscută această scriere ca o lucrare istorică de mare valoare în literatura noastră, Conține 268 pag. cu tipar curat și hârtie de lux. Prețul în loc de 4 c. r., cum s'a vëndut până acum, este așl numai 2 cor. (+ 30 bani porto.)

2) *Poesii* de Veronica Micle, regretata noastră poetă. Conține 144 pag. In loc de 3 cor., se vinde numai cu 1 cor. 50 b. (+ 10 b. porto.)

3) *Poesii complete* de Carol Scrob. Numele acestui autor este de asemenea bine cunoscut literaților noștri și poesiile lui ocupă un loc frumos în literatura română. Prețul s'a redus dela 4 la 2 cor. (+ 20 b. porto.)

4) *Instrucțiunea gimnasticeii* în școlile de băeți și de fete. Cu 57 figuri în text, de D. Ionescu, profesor de gimnastică la liceul Lazăr și la școala normală de institutori din Bucureșcl. Preț. în loc de 3 cor. e 1 cor. 50 b. (+ 10 b. porto) De lipsă e mai cu sêmă pentru învățatori.

5) *Originea monedelor* (a banilor) de M. C. Sufu, o interesantă conferență ținută la Ateneul Român din Bucureșcl. In loc de 1 leu se vinde cu 50 bani.

6) *Poesii* de F. M. Stoenuescu. Este o carte mare de 252 pag. cu esterior plăcut și bine îngrijit. Autorul e de asemenea cunoscut în literatura română și versurile sale frumoșe nu au lipsă de laudă, căci se laudă de sine. In loc de 4 cor. se vinde cu 2 cor. (+ 10 b. porto.)

7) *„Vrei să te iubescă bărbatul?”* Broșura cu acest titlu conține poveșle practice serioșe și forțe potrivite pentru familiile bune. Prețul dela 1 cor s'a redus la 50 b. (+ 5 b. porto.)

**Cursul la bursa din Viena.**

Din 27 Septemb. 1900.

Renta ung. de aur 4%	114.20
Renta de corone ung. 4%	90.75
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	120.50
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	98.10
Oblig. căil. fer. ung. de est I. emis.	116.50
Bonuri rurale ungare 4%	89.60
Bonuri rurale croate-slavone	93.—
Impr. ung. cu premii	163.25
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	141.75
Renta de argint austr.	97.10
Renta de hârtie austr.	96.90
Renta de aur austr.	115.20
Losuri din 1860.	132.—
Acții de-ale Băncei austro-ungară	17.06
Acții de-ale Băncei ung. de credit	669.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit	650.50
Napoleoniori	19.31
Mărci imperiale	118.32 1/2
London vista.	242.05
Paris vista	96.25
Rente de corone austr. 4%	97.20
Note italiene	90.30

**Cursul pieței Brașov.**

Din 28 Septembrie 1900.

Bancnota rom. Cump.	19.08	Vënd.	19.10
Argint român. Cump.	18.80	Vënd.	18.90
Napoleoniori. Cump.	19.20	Vënd.	19.30
Galbeni Cump.	11.30	Vënd.	11.40
Ruble Rusescl Cump.	127.—	Vënd.	—
Mărci germane Cump.	58.50	Vënd.	—
Lire turcescl Cump.	10.70	Vënd.	—
Seris. fonc. Albina 5%	100.—	Vënd.	101.—

**ANUNCIURI**

(insertiuni și reclame)

sunt a se adresa subscrișei administratiunii. In cazul publicării unui anuiciu mai mult de odată se face scădământ, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazetei Trans.”

„Gazeta Transilvaniei” cu numărul a 10 fil. se vinde la librăria Nic. I. Ciurcu și la Eremias Nepoții.

**AVIS.**

Din cauză de călătorie, sunt de vëndare un covor mare, o lampă de atârnat, în Strada lungă nr. 61, Brașovul-vechiu.

**De inchiriat.**

O locuință în interiorul orașului, Strada Porții, ce constă din 4 odăi, o bucătărie, cămară, șoproan, pod, pivniță.

Informațiunii la D-l N. Puianu la Filiala „Albina”. 1095.3—3

**TIPOGRAFIA**

**A. Mureșianu**

Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provăduț cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a pute eșecuta ori-ce comande cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE  
ÎN AUR, ARGINT ȘI COLORI.

CĂRȚI DE ȘCIINȚĂ,  
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

BILETE DE VISITĂ  
DIFERITE FORMATE.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ  
DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.

ANUNȚURI.

REGISTRE și IMPRIMATE  
pentru toate speciile de serviciuri.

BILANȚURI.

Compturi, Adrese,  
Circulare, Scrisori.  
Couverte, în toată mărimea.

TARIFE COMERCIALE,  
INDUSTRIALE, de HOTELURI  
și RESTAURANTE.

PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE

BILETE DE INMORMENTARI.

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, etagiul I, cătră stradă. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

**ABONAMENTE**

LA

**„GAZETA TRANSILVANIEI”**

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni . . . . .	3 fl. —
Pe șese luni . . . . .	6 fl. —
Pe un an . . . . .	12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei luni . . . . .	10 fr.
Pe șese luni . . . . .	20 fr.
Pe un an . . . . .	40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminică.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe an . . . . .	2 fl. —
Pe șese luni . . . . .	1 fl. —
Pe trei luni . . . . .	50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe an . . . . .	8 franci.
Pe șese luni . . . . .	4 franci.
Pe trei luni . . . . .	2 franci.

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Domnii cari se vor abona din nou, să binevoiescă a șrie adresa lămurit și a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei”.